

SCHOOLVEILIGHEID

Anti-pestprotocol

2021|2022

Datum: juli 2021

Datum evaluatie en bijstelling: sept. 2021

1. INLEIDING

Waarom een anti-pestprotocol?

Wij geloven in de eigenheid van kinderen, die zich in vrijheid en een veilige schoolomgeving optimaal kunnen ontwikkelen. Dit betekent tevens dat we geloven in de brede ontwikkeling van kinderen. Hierbij staan o.a. saamhorigheid, experimenteren, omgaan met verschillen, gezond gedrag en verantwoordelijkheid centraal.

We vinden het van groot belang dat elk kind met veel plezier naar school komt, zich goed voelt en zichzelf kan zijn. Voor leerkrachten geldt dit ook en op deze manier dragen zij dit heel sterk uit naar kinderen in de klas, op het schoolplein, tijdens een uitstapje, tijdens groep doorbroken werken. We zijn samen verantwoordelijk voor alle kinderen en zorgen er samen voor dat elk kind gezien wordt.

Binnen ons sterk pedagogisch klimaat wordt nauwelijks gepest. Kinderen geven dit zelf aan. Toch erkennen wij wel degelijk dat pesten van alle tijden is en overal voorkomt. We nemen dit heel serieus en proberen middels onze aanpak vooral pesten te voorkomen. Mocht het zich toch onverhoopt voordoen, dan zitten we er meteen bovenop. Daarbij helpt dit protocol. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de ernst en de specifieke aanpak van pestgedrag.

Dit anti-pestprotocol vormt de verklaring van alle teamleden van de Nutsschool waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op onze school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze aanpakt. De Nutsschool wil voor alle kinderen die de school bezoeken een veilige school zijn. Dit betekent dat wij stelling nemen tegen pestgedrag en afgesproken maatregelen nemen bij voorkomend pestgedrag.

2. BEGRIPPEN

Plagen

Iemand op het schoolplein een duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag ontstaat uit een onschuldige sfeer. Het gaat erom dat het gedrag door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is bij plagen zelfs sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Ruw gedrag

In het spel en het samenwerken, kan het voorkomen dat kinderen iets doen dat onaardig overkomt zonder de intentie te hebben werkelijk onaardig te zijn. Een kind kan tegen een ander aanbotsen, iets op een onaardige toon zeggen, een blik hebben die onvriendelijk overkomt, iets van een ander kapot maken. Dit soort zaken kunnen door een kind dat zich niet veilig voelt, opgevat worden als pestgedrag. Omdat hierin de bedoeling niet is een ander moedwillig te kwetsen, spreken we hier niet over pesten. Natuurlijk begeleiden we de kinderen wel om deze situatie met elkaar te bespreken en op te lossen.

Pesten

Pesten heeft een bedreigend en systematisch karakter. Pesten gebeurt moedwillig en heeft een vervelende bedoeling. We spreken van pesten als het regelmatig gebeurt. De veiligheid van de omgeving en van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd onvriendelijk en heeft een achtergrond van macht door intimidatie. Pesten komt in verschillende vormen voor

Verbaal:

- Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- Schelden: " Viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz)
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren.

Fysiek:

- Trekken en duwen of spugen.
- Schoppen of laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achtervolgen of opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten.
- Dwingen om bezit af te geven.
- Dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.
- Meidenvenijn

Isolatie:

- Steun zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind
- Steun zoeken bij andere kinderen zodat het kind wordt uitgesloten.
 - Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.
- Zich afwenden van een kind; neerbuigend kijken.

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

Cyberpesten:

- Online pesten via social media, zoals YouTube, instagram, tiktok, twitter, facebook,....
- Pesten via What's App: iemand uit de groep gooien, schelden, foto's ongevraagd bewerken,...

3. DE BETROKKENEN

Bij pesten onderscheiden we verschillende betrokken groepen:

Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar het heeft vaker te maken met gedrag, de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt. Kinderen die gepest worden, doen vaak andere dingen dan leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een ander clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed.

Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden, mits de pester daar de kans voor krijgt. Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer 'te pakken' te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen het pesten en stralen dat dan ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep. Deze angst en onzekerheid worden versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp niet uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, ze missen in hun omgeving vrienden om op terug te vallen en ze kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest horen bijna nooit tot de motorisch beter ontwikkelde kinderen.

Pesten is een groot probleem voor kinderen. Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag. Het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Ze zijn bang voor een net zo groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe.

Het kind dat pest

Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek de sterkeren uit de groep. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas. Het komt echter ook regelmatig voor dat een pester een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het gepeste kind te worden, kan een kind zich bijvoorbeeld in een andere omgeving als pester gaan opstellen. Bij jongens komt uitdaging naar het gezag (de leerkracht, ouders, trainer, overblijfskracht) bij het pesten wel eens voor.

Meisjes pesten vaak minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier waarbij de uitdaging naar het gezag ter plekke meestal niet aan de orde is. Ze pesten eerder met woorden of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel en meer met groepsvorming. Fysiek geweld komt minder voor.

Een pester heeft een probleem. Hij of zij leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste gedrag te vertonen. Ook pesters hebben last van hun pestgedrag. Door hun beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om gelijkwaardige vriendschap op te bouwen en te onderhouden. Pesters maken een ongewenste sociale ontwikkeling door.

Soms zien de pesters de aanpak van het probleem als bedreigend. Vaak echter blijken deze kinderen uiteindelijk net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke oplossingsgerichte aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om met andere kinderen een gezonde relatie op te bouwen.

De meelopers en de andere kinderen

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de actieve rol van pester. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit noemen we de meelopers. Een meeloper kan bang zijn zelf in de slachtofferrol te raken. Het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag interessant vinden.

Voorals meisjes doen wel eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan meepesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Wat in een groep gebeurt, laat het individueel denken meer achter zich en zo kan groepsgedrag leiden tot situaties die onacceptabel zijn.

Er zijn ook kinderen die niet merken of niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe omgeving.

Het heeft zin om stelling te nemen tegen het pesten. Wanneer kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pester zeggen op te houden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend en draagt risico's met zich mee. De situatie voor meelopers verandert door het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Het wordt voor hen duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag.

Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen een belangrijke rol. Er zijn kinderen die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag.

Ouders en leerkrachten

Ook de ouders kunnen een belangrijke rol spelen. Ons schoolteam vraagt ouders van kinderen die gepest worden, ouders die merken dat een ander kind gepest wordt of ouders die zien dat hun eigen kind pest, dit te melden. Dit is in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van alle kinderen. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas. Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag of onschuldige streken. Daarom vinden we het belangrijk om samen met ouders op te trekken.

4. UITGANGSPUNTEN BIJ ONS ANTI-PESTPROTOCOL

- Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaart de school dat als een probleem voor alle betrokkenen.
- De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt gezien en niet wordt geaccepteerd.
- Leerkrachten en onderwijsondersteuners zijn alert op pestgedrag. Indien pestgedrag optreedt, nemen leerkrachten en onderwijsondersteuners duidelijk stelling en ondernemen actie tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid ligt bij de leerkrachten en andere teamleden.
- Wanneer pesten optreedt, voert de school het anti-pestprotocol uit.
- Het anti-pestprotocol wordt door het hele team en de oudervertegenwoordiging onderschreven en aan alle ouders ter inzage aangeboden (op de website).

5. SOCIAAL-EMOTIONEEL LEERLINGVOLGSYSTEEM

We gebruiken SCOL als sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem. Vanaf groep 6 vullen leerlingen ook de lijsten in. Deze worden vervolgens vergeleken met hetgeen de leerkrachten hebben ingevuld. Over verschillen wordt gepraat. Het gesprek hierover is heel waardevol: hoe zijn vragen geïnterpreteerd? Hoe heb je je antwoord ingevuld en bedoeld? Ook op deze manier volgen we leerlingen op sociaal emotioneel gebied.

Sociale veiligheid binnen SCOL

De Monitor Sociale Veiligheid (MSV) is net zoals de LeerlingSCOL bestemd voor leerlingen van groep 6 t/m 8 van het basisonderwijs. Met de MSV wordt het oordeel van de leerling over zijn welbevinden, veiligheidsbeleving en aantasting van de sociale en fysieke veiligheid gemeten. De uitkomsten kunnen worden gebruikt bij het voeren van een sociaal veiligheidsbeleid. De uitkomsten worden gerapporteerd op schoolniveau en in tegenstelling tot de LeerlingSCOL wordt er niet op leerlingniveau gerapporteerd.

Extra vraag voor leerlingen die willen praten over veiligheid

In aanvulling op de Monitor Sociale Veiligheid bij de SCOL kiezen we ervoor om een extra vraag af te nemen, waarmee de leerling aangeeft of hij behoefte heeft om verder te praten over de eigen sociale (on)veiligheid of die van anderen. Aan het einde van de MSV-vragenlijst krijgt de leerling dan de vraag: Ik wil hier met één van de juffen of meesters over praten. De leerling kan antwoorden met *Ja, dat wil ik* of *Nee, dat hoeft niet*. Als de leerling met *Ja* antwoordt, krijgt hij de vraag: *Ik wil praten met*. De leerling kan dan kiezen voor *Met mijn eigen juf of meester* of *Liever met iemand anders*.

De gebruiker met de rol van anti-pest coördinator kan op een apart overzicht zien welke leerlingen een gespreksverzoek hebben gedaan. Deze is dan ook verantwoordelijk voor de opvolging hiervan.

6. MAATREGELEN EN STAPPEN VAN HET ANTI-PESTPROTOCOL

Preventieve maatregelen

1. De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene schoolafspraken. Dit gebeurt aan het begin van ieder schooljaar. Deze staan tevens vermeld in de eerste Nutsbrief voor ouders.
2. Tijdens de eerste weken van het schooljaar vinden de Gouden Weken plaats. Tijdens deze periode werkt de leerkracht intensief samen met de groep aan een positief en veilig leefklimaat, middels verschillende groepsactiviteiten, -gesprekken en energizers. Er wordt benoemd en zichtbaar gemaakt waar de groep goed in is en er worden groepsafspraken gemaakt om dit goed te houden. Gedurende het schooljaar blijft de leerkracht alert op processen binnen de groep en stuurt bij waar nodig.
3. Indien de leerkracht aanleiding daartoe ziet, besteedt hij of zij aandacht aan pestgedrag in een groepsgebesprek of andere werkvorm. In de bovenbouw wordt gewenst gedrag op social media besproken.
4. De anti-pest coördinator (Mireille Maassen) zorgt dat het beleid up-to-date blijft. Zij gaat tevens de groepen langs om te laten weten dat er een anti-pest coördinator is en wie de vertrouwenspersoon (Cathalijn Mans) is. Op posters zijn beide personen zichtbaar in de school.
5. In de bovenbouw komt het Cyberpesten meermaals aan bod. Wanneer spreken we van Cyberpesten. Op welke manier kun je wel reageren. Ook worden er afspraken gemaakt omtrent gewenst gedrag in de groepsapp.

Repressieve maatregelen

1. Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht van het kind. Dit gesprek staat niet op zichzelf maar wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. Van dit gesprek worden aantekeningen gemaakt in Parnassys bij zowel de pester als het gepeste kind.
2. Indien er sprake is van pestgedrag op het speelplein van de school, wordt er tijdens het buitenlopen extra op gelet. Teamleden worden dan ook direct geïnformeerd.
3. Indien er sprake is van herhaald (tweede keer) pestgedrag worden de ouders van de pester in het bijzijn van hun kind door de leerkracht op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Bij dit gesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en vastgelegd. Ook de op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld. De leerkracht noteert in Parnassys de gebeurtenissen, inhoud van de gevoerde gesprekken en de vastgelegde afspraken.
4. De directeur wordt op de hoogte gebracht van pestgedrag op school.
5. Indien het probleem zich blijft herhalen roept de directeur de ouders op school voor een gesprek samen met de leerkracht. Van dit gesprek wordt een notitie in Parnassys gemaakt.
6. Indien het gedrag niet verbetert, wordt er gezocht naar extra ondersteuning en kan in overleg met ouders een verwijzing plaatsvinden naar een externe hulpverlener.
7. In uitzonderlijke situaties indien het pestgedrag van de pester niet stopt, kan de directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen zoals isoleren van de pester of een tijdelijke uitsluiting van het bezoeken van de lessen van de school met

een maximum van drie dagen om de veiligheid op school te herstellen. Hiervoor heeft de directie toestemming nodig vanuit het bestuur.

De concrete pedagogische invulling als handvat van het anti-pestprotocol

Alleen het hebben van een anti-pestprotocol zal ongewenst gedrag niet laten verdwijnen. We vinden het belangrijk pestgedrag duidelijk in beeld te hebben en te houden. Daarover maken we de volgende afspraken:

- Een leerling kan over het pesten vertellen aan ieder teamlid, ook als het niet de eigen leerkracht is of de vertrouwenspersoon. Het teamlid aan wie het verteld wordt, functioneert dan als vertrouwenspersoon voor het kind en koppelt het probleem terug aan de direct betrokken leerkracht. Daarbij is het belangrijk vertrouwelijk met de informatie om te gaan en het betrokken kind op de hoogte te houden.
- De leerkracht vertelt dat het pesten verkeerd is en niet geaccepteerd wordt en dat het goed is dat het kind hulp vraagt aan een volwassene. De eigen leerkracht spreekt met de pester en de andere kinderen in de klas die erbij betrokken zijn.
- De ouders van beide kinderen, de pester en het gepeste kind, worden op de hoogte gebracht.
- Het team wordt op de hoogte gebracht zodat alert gereageerd kan worden.
- De leerkrachten die buiten lopen wordt gevraagd alert op pesten te zijn.

7. HET 5-SPORENBELEID

Hulp aan het gepeste kind:

Gesprekken met de leerkracht, ouders en / of vertrouwenspersoon. Naast incidentele momenten worden ook vaste gespreksafspraken gemaakt met het kind en / of de ouders om de voortgang te bespreken. In deze gesprekken kan besproken welke vormen van extra hulp nodig zijn om de ervaring te verwerken en verder te voorkomen. (bijv. schriftje om gedachten in te noteren, training, hulp bij het buiten spelen, activiteiten in de groep etc.) Van de gesprekken en afspraken wordt een notitie gemaakt in Parnassys.

Hulp aan de pester:

Een gesprek waarin de pester mag vertellen wat er gebeurd is. De afspraken van de Nutsschool worden herhaald en besproken. Er wordt verteld dat pesten niet geaccepteerd is. Er wordt een afspraak gemaakt voor een vervolgesprek met kind en / of ouders. Van de gesprekken wordt een notitie gemaakt in Parnassys. De leerkracht zal met de leerling de oorzaak en het gevolg van het pesten bespreken. Als het pestgedrag blijft doorgaan, roept de school de hulp in van GGD, RIAGG of de Onderwijsadviesdienst of een andere externe instantie.

Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers:

In de klassen zal het op een goede manier omgaan met elkaar regelmatig besproken worden. Het onderwerp 'gedragcodes binnen social media' komt in de bovenbouw aan bod. Na een incident bespreekt de leerkracht met de klas wat er is gebeurd en wat de afspraken zijn bij pesten. De kinderen worden opgeroepen hulp te vragen aan een volwassene als ze pesten zien gebeuren en zich te distantiëren van het pesten. Kinderen die dit doen worden daarvoor gecompimenteerd. Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij pesten afkeuren. Zij kunnen bespreken wat de juiste stappen zijn als een kind pesten ziet gebeuren. (zeker niet mee pesten, stelling nemen, het altijd aan de ouders of aan de leerkracht vertellen) Ouders kunnen benadrukken dat praten over pesten iets anders is dan klikken)

Hulp aan de ouders:

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang dat de school ernst maakt met de aanpak van het pesten. Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pester en gepeste worden op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Zij worden uitgenodigd op gesprekken met en over hun kind. Voor ouders moet het schoolklimaat zo zijn dat zij weten dat de school open staat voor het delen van zorgen. De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers wordt gevraagd het bij een teamlid te melden als zij weten dat een kind gepest wordt.

De belangrijkste afspraken binnen de Nutsschool zijn:

- Je bent goed zoals je bent. Je mag zijn zoals je bent.
- We zijn klasgenoten en gaan respectvol met elkaar om.
- Iedereen mag meedoen.
- We gaan netjes met onze eigen en andermans spullen om.

Deze regels vallen daaronder:

- Je beoordeelt anderen op hetgeen ze doen en kunnen.
- Je zorgt ervoor dat een ander kan meedoen.
- Je vraagt het eerst voordat je aan andermans spullen zit.
- Je accepteert de ander zoals hij is.
- Als iemand iets doet waar je last van hebt, zeg je 'stop'. Een tweede keer (indien nodig) zeg je t nog duidelijker. Mocht die ander niet stoppen, ga je naar de leerkracht.
- Als iemand 'stop' tegen je zegt, stop je meteen.
- We blijven ten alle tijden van elkaar af; schoppen, slaan, duwen e.d. wordt niet geaccepteerd.
- Als je ziet dat iemand gepest wordt, vertel je het aan een leerkracht of aan je ouders. Dit is geen klikken.
- Word je zelf gepest, praat er thuis en op school over.

Informatie over pesten

www.jouwggd.nl/gevoel/pesten Alles over gezondheid voor jongeren.

www.weektegenpesten.com aanpakken van pesten en het werken aan een veilige school centraal. 21 t/m 25 september 2020: Motto: Samen aan zet

www.pesten.nl Algemene informatie over pesten. Aandacht voor pesten op school en op de werkvloer.

www.schoolenveiligheid.nl Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid en adviseert schoolleiders, leraren/docenten, mentoren, leerlingbegeleiders, vertrouwens (contact)personen, onderwijsondersteunend personeel, et cetera.

www.veilig.kennisnet.nl handreikingen en links voor ouders, leraren, kinderen, scholieren, schoolmanagers en ICTcoördinatoren. Deze website is een onderdeel van de programmalijn "Veilig en eenvoudig" van het SURFnet/Kennisnet project.

Films over pesten:

- Spijt! (2013), Nieuwe vrienden (2015), Tussen twee werelden (2015), De superheld (2013), Buitenspel (2005)

